

Вивчення творчості Григорія Сковороди в закладах загальної та вищої освіти

Гуменна Ірина

студентка групи СОУМа-32 факультету філології і журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Науковий керівник – кандидат філологічних наук, викладач кафедри української мови та методики її навчання Гапон Леся.

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В РАМКАХ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЄКТУ «ІНТЕЛЕКТ УКРАЇНИ»

Основою освітніх змін в Україні є реалізація компетентнісного підходу.

У Законі України «Про освіту» вказано, що компетентність – це інтегрована якість особистості, яка становить динамічну комбінацію знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися та продовжити подальшу навчальну діяльність [2].

Освіта, що базується на компетентнісному підході дає змогу сформуванню в учнів ключові компетентності, котрі супроводжуватимуть їх протягом усього життя. До таких належать: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність; інші компетентності, передбачені стандартом освіти [2].

Науково-педагогічний проєкт «Інтелект України» у закладах загальної середньої освіти діє з 2008 року. Він має потужну нормативно-правову та науково-методичну базу, що відповідає освітнім вимогам сьогодення, зокрема потребі реалізації реформи «Нова українська школа».

2021 року затверджено Освітню програму базової школи науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» для адаптаційний циклу (5–6-ті класи), у якій анонсовано формування в учнів системи взаємозв'язків ключових, загальнопредметних та предметних компетентностей: «Під ключовими розуміємо компетентності, що виявляються в здатності людини до ефективної життєдіяльності в усіх сферах людського буття; під загальнопредметними — компетентності, що допомагають особистості успішно опанувати предмети певної освітньої галузі; під предметними — компетентності, що забезпечують повноцінне засвоєння учнями змісту конкретних навчальних предметів» [4].

Програма корелює з вимогами Держстандарту базової середньої освіти (2020 р.) в аспекті формування наскрізних навичок: читання з розумінням, висловлення власної позиції усно та письмово, критичне та системне мислення; уміння логічно й чітко обґрунтовувати власну думку, творчий підхід, проявляння ініціативи, керування власними емоціями, оцінювання ризиків, ухвалювання самостійних рішень, розв'язування проблем, а також успішної взаємодії з іншими [1].

В основі побудови уроків української мови для 5 – 6 класів покладено принцип текстоцентризму: тексти призначені не лише для визначення в ньому лінгвістичних явищ і фактів та організації спостереження над ним, але й для висвітлення суспільно значущої інформації, що забезпечує патріотичного, морального, естетичного, екологічного виховання, а також соціалізації шкільної молоді.

Опанування змістової лінії на уроках української мови відбувається шляхом застосування системи вправ, викладеної в зошитах на друкованій основі.

Значну роль для формування в дітей умінь, що стосуються орфографії та орфоєпії, відіграють вправи зі словниковими словами, наприклад «Коло слів», скоромовки, чистомовки, робота з прислів'ями. При вивченні нового матеріалу та його засвоєнні використовуються вправи «Запам'ятовую ефективно» та «Фотоапарат». Для збагачення мовного запасу учнів запропоновано роботу з фразеологізмами. Для перевірки рівня засвоєння матеріалу пропонується вправа «Великі перегони», конкурс «Найрозумніший».

Система вправ покликана забезпечити чотириразове повторення матеріалу. Так реалізовується «технологія повного засвоєння навчальних одиниць, що ґрунтується на таксономії Б. Блума, теорії поетапного формування розумових дій П. Гальперіна, методиці інтервальних повторень Г. Еббінгауза» [4]. Вправи, котрі діти отримують для виконання вдома розроблені таким чином, щоб учителю вдавалося реалізовувати індивідуальний та диференційований підходи.

Важливим етапом у навчанні є здійснення системної самодіагностики знань, а також взаємо- та самооцінювання, що сприяє поступовому опануванню учнями навичок самоаналізу та самооцінки, котрі згодом дозволять скоординувати роботу учнів у режим саморегулювання та самокоригування. При аналізі та оцінюванні своєї чи чужої роботи, вони навчаються надавати правдиву інформацію про результати зробленої роботи, що сприяє розвитку академічної доброчесності.

Отже, реалізація проєкту «Інтелект України» сприяє високому рівню знань, умінь, навиків, цінностей і ставлень, що забезпечує формування в них ключових компетентностей .

Список використаної літератури

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

2. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n149>
4. Освітня програма базової школи науково-педагогічного проекту «Інтелект України». Адаптаційний цикл (5–6-ті класи). URL: <https://drive.google.com/file/d/1-wcVQb5ByPUSM-OFbpLYOiq7Ffq1XK1i/view>

Ісаєва Тетяна

студентка групи УФа-41 факультету філології і журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання Грицак Наталія.

ФОРМУВАННЯ УЧНЯ-ЧИТАЧА-ІНТЕРПРЕТАТОРА КРІЗЬ ПРИЗМУ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

Григорій Савич Сковорода – український філософ, байкар, просвітитель, письменник, поет, педагог. Він став для нас «виховним та духовним ідеалом», або ж орієнтиром сьогодення. Свого часу Іван Федорович Драч виголосив істину, яка і зараз заставляє нас задуматись: «Якби ніхто нічого не знав про Г. Сковороду, якби час не пощадив для нас його рукописні твори..., якби народ не зберіг легенд про його дивовижне життя, якби зосталася одна-єдина його епітафія, то і вона блиснула би для людства спалахом дивовижної сили і осяяння: «Світ ловив мене, та не впіймав!».

Щоб побачити майбутнє нам потрібно пов'язати минуле із сьогоденням. Важливим завданням постає формування учня-читача-інтерпретатора, тобто особистості, яка має добре розвинуте критичне мислення і зможе аргументовано відстоювати свою думку та позицію. Добре відомо, що сучасний цифровий світ необмежений жодною цензурою. У ньому губиться як і молоде